

17.08.2020

POL-2020-42476

Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@intermin.fi

SMDno-2020-202

Hämeen poliisilaitoksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain 5 ja 6 b §:n, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 §:n sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt poliisilaitoksilta lausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi henkilökorttilain, passilain, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain sekä ulkomaalaislain muuttamisesta.

Hämeen poliisilaitoksen lupapalvelusektorin lausunto esityksestä

Hallituksen esitys, jonka mukaan passilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilökortin myöntämisen yhteydessä otetut, henkilökorttirekisteriin talletetut henkilökortin hakijan sormenjäljet olisivat hyödynnettävissä myös uuden passin hakemisessa, vaikuttaa hyvältä uudistukselta poliisin lupahallinnon näkökulmasta, samoin kuin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin lisättävä sääntely, joka mahdollistaisi passin tai henkilökortin hakijan sormenjälki- ja kasvokuvatietojen käyttämisen hakijan tunnistamiseksi ristiin sekä passin että henkilökortin myöntämismenettelyssä. Lupahallinnon näkökulmasta olisi siis hyvä, mikäli viranomaisen rekisteriin talletettuja sormenjälkiä olisi mahdollista käyttää ja hyödyntää useiden eri asiakirjojen haku- ja myöntämismenettelyssä, mikä uudistus vähentäisi asiointitarvetta viranomaisessa.

Mitä tulee sekä sormenjälkien, nimikirjoitusnäytteen että asiakirjojen voimassaoloaikaan tulevaisuudessa, on esitykseen kirjattu EU:n ID-asetuksen osalta, että EU:n ID-asetusta sovelletaan henkilökortteihin, joita jäsenvaltiot myöntävät omille kansalaisilleen, ja että henkilökortit olisivat voimassa vähintään viiden ja enintään kymmenen vuoden ajan. Lupahallinnon näkökulmasta sekä sormenjälkien, nimikirjoitusnäytteen että asiakirjojen osalta ehdotetaan, että sormenjälkien, nimikirjoitusnäytteen ja myönnettävän asiakirjankin voimassaoloaika olisi jatkossa pisin mahdollinen, eli mielellään ID-asetuksen mahdollistama 10 vuotta, asiakirjojen uudistamistarpeen ja siitä poliisilaitoksille aiheutuvan työmäärän minimoimiseksi. Lisäksi pidetään tärkeänä, että poliisin rekisteriin tallennettujen sormenjälkien ja nimikirjoitusnäytteen tulisi olla käytettävissä ja hyödynnettävissä rajoittamattomaan määrään henkilön matkustusasiakirjoja ko. aikana, tulee aika olemaan edellä ehdotettu 10 vuotta, tai esityksessä mainittu 6 vuotta.

Mitä tulee lakimuutoksen aikatauluun ja ns. siirtymäaikaan, tulee kansallisella lainsäädännöllä varmistaa se, että jo myönnettyt henkilökortit lakkaa-

vat olemasta voimassa vasta niiden voimassaolon päättyessä, jotta ennen lakimuutosta myönnettyjä henkilökortteja ei ole tarvetta uudistaa ennen niiden voimassaoloajan päättymistä, mikä lisäisi kohtuuttomasti poliisin lupahallinnon työtä.

Jos kuitenkin on olemassa vaara siitä, että sormenjäljet tulee lisätä voimassa oleville henkilökortteille jo ennen henkilökorttien voimassaoloajan päättymistä, tulee se ottaa huomioon poliisilaitosten lupahallinnon resursseissa.

Myös se tulee huomioida poliisilaitosten lupahallinnon resursoinnissa, että joka tapauksessa lakiuudistuksesta aiheutuu poliisilaitosten lupahallinnolle huomattavasti lisätyötä, koska kaikki ennen lakimuutosta myönnettävät henkilökortit, jotka ilman lakimuutosta olisivat uusittavissa kertaalleen sähköisen asioinnin kautta, joudutaan lakimuutoksesta johtuen uusimaan seuraavan kerran henkilökohtaisesti viranomaisessa asioimalla, mikäli hakijalla ei ole viimeisen 6 vuoden aikana myönnettyä passia, mitä varten hakijan sormenjäljet olisi jo taltioitu.

Lakimuutoksesta johtuvaa lisätyötä tulee aiheutumaan poliisilaitoksille jopa seuraavan 10 vuoden ajan lakimuutoksen jälkeen sekä käyntiasiakkaiden määrän lisääntymisestä että sormenjälkien taltioimisesta johtuen, kun henkilökortin voimassaoloaika on nykyisin 5 vuotta ja henkilökortin saa uusittua toiseksi 5 vuodeksi sähköisen asioinnin kautta.

Mikäli lakimuutos ja asiakirjojen voimassaoloaika aiheuttavat pitkälläkin tähtäimellä sen, että henkilökortin tai passin hakijan ja/tai em. asiakirjojen uudistajan on asioitava henkilökohtaisesti viranomaisessa sähköisen asioinnin sijaan nykyistä useammin ja/tai tiiviimmin, tulee käyntiasiointin määrän kasvu huomioida poliisilaitosten lupahallinnon resursoinnissa niin, että asiakasmäärän kasvu ja esim. henkilökortille lisättävien sormenjälkien ottamisesta aiheutuva lisätyö huomioidaan riittävin resurssein. Lisäksi sormenjälkien ottamisen osalta on huomioitava, että myös ko. toimenpide vie työaikaa ja hidastaa henkilökortin hakumenettelyä nykyisestä etenkin, kun varsin suuri osa henkilökortin hakijoista on nk. ikäihmisiä, joilta sormenjälkien ottaminen ja saaminen on usein työläämpää ja aikaa vievää.

Em. syystä erityistä huomiota tulee myös kiinnittää lakimuutosta koskevaan tiedottamiseen ja viestintään, ettei kansalaisille anneta virheellisesti sellaista kuvaa, että sormenjälkien lisääminen henkilökortille kannattaisi ja tulisi tehdä viipymättä, ja että sormenjälkien lisäämisestä asiakirjalle vaikuttaisi asiakirjan voimassaoloon tai käytettävyyteen. Päinvastoin tiedottamisessa ja viestinnässä tulee korostaa sitä, että nykyiset asiakirjat ovat voimassa ja kelpaavat yhtä lailla asiointiin ja matkustamiseen ilman sormenjälkiä voimassaoloaikansa päättymiseen asti, millä estetään poliisilaitosten lupapalveluiden ruuhkat ja harhaanjohtavasta viestinnästä mahdollisesti aiheutuva turha lisätyö, koska kuten hallituksen esitykseenkin on kirjattu, tulee sormenjälkien ottaminen lisäämään henkilökortteja myöntävien viranomaisten kuten poliisin työtä, minkä lisäksi tiedotus- ja neuvontatehtävät lisäävät poliisin henkilöstön työmäärää, minkä vuoksi asiasta tiedottamisen on oltava erittäin selkeää ja viestien ja tiedotteiden sisällön sellaista, etteivät kansa-

laiset ryhdy toimimaan sormenjälkien lisäämiseksi henkilökorteilleen nk. ennen aikojaan.

Apulaispoliisipäällikkö

Tero Seppänen

Komisario

Hanna Kokkonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 17.08.2020 klo 13:27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.